

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

Mgr. Lucie Růžičková
advokát
IČO 631 23 606
Jana Růžičky 1165/2a
148 00 Praha 4

Instituce

Nationale-Nederlanden Levensverzekering
Maatschappij N. V., se sídlem Weena 505,
Rotterdam, Nizozemské království, zapsané
v obchodním rejstříku Obchodní komory
v Rotterdamu, datum zápisu 17. ledna 1863,
číslo zápisu 24042211,
jednající prostřednictvím
NN Životní pojišťovna N.V.,
pobočka pro Českou republiku
IČO 407 63 587
Nádražní 344/25
150 00 Praha 5

Zástupce

Mgr. Eva Nováková
advokát
IČO 866 42 413
Ovocný trh 573/12
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/90/2018 - 36

Praha 20. 2. 2019

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 5. 1. 2018 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o zaplacení částky ve výši 59.957 Kč s příslušenstvím, představující pojistné zaplacené na pojistnou smlouvu č. ■■■, takto:

- I. Řízení se v části návrhu navrhovatele, ■■■, týkající se veškerého pojistného zaplaceného na připojištění z pojistné smlouvy č. ■■■ ze dne 26. 1. 2009, se podle § 14 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavuje, protože spor nenáleží do působnosti finančního arbitra.
- II. Návrh Navrhovatele se ve zbývajících částech podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

Odůvodnění:

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy odpovídajícího rozdílu mezi zaplaceným pojistným a vyplaceným mimořádným výběrem a odkupným, protože má za to, že na straně pojistitele jednal subjekt bez způsobilosti k právním úkonům a současně z důvodu absence podstatných náležitostí pojistné smlouvy, tj. nedostatečně specifikovaného rozsahu pojistného plnění.

Navrhovatel podal návrh směřující proti Instituci a za předmět sporu označil pojistnou smlouvu investičního životního pojištění ING INVESTOR (B250) č. ■ ze dne 26. 1. 2009 (dále jen „Pojistná smlouva“).

Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“) obsahoval právní definici životního pojištění v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy. Životním pojištěním je pojištění pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění, anebo pro případ jiné skutečnosti týkající se změny osobního postavení člověka. Za pojištění změny osobního postavení člověka se např. považuje svatební pojištění, pojištění narození dítěte.

Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci je sice stejně jako životní pojištění podkategorií pojištění osob, zákon o pojistné smlouvě ho však upravuje samostatně v § 60 a násl. a § 62 a násl. Obdobnou úpravu obsahuje i v § 2833 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), který obsahuje právní definici životního pojištění v okamžiku rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí.

V části sporu mezi Navrhovatelem a Institucí ve věci připojištění Navrhovatele pro případ hospitalizace následkem úrazu není finanční arbitr příslušný rozhodovat, protože toto připojištění není životním pojištěním ve smyslu zákona o pojistné smlouvě a zákona o finančním arbitrovi, a to ani v případě, že je součástí pojistné smlouvy jako smlouvy o životním pojištění.

Proto pokud finanční arbitr dále hovoří o „Pojistné smlouvě“, má na mysli pouze životní pojištění z pojistné smlouvy investičního životního pojištění ING INVESTOR (B250) č. ■ ze dne 26. 1. 2009.

V Pojistné smlouvě se Navrhovatel zavázal platit pojistné a oproti tomu se pojistitel z Pojistné smlouvy zavázal v případě smrti Navrhovatele vyplatit oprávněné osobě (obmyšlenému) vyšší z částek 30.000 Kč nebo hodnotu podílových jednotek („*hodnotu fondu*“), resp. Navrhovateli v případě dožití konce pojištění hodnotu podílových jednotek.

Pojistná smlouva je podle svého obsahu smlouvou, ve které se sjednává pojištění pro případ smrti nebo dožití, tedy smlouvou o životním pojištění ve smyslu zákona o pojistné smlouvě.

Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel Pojistnou smlouvu neuzavřel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak ho definují hmotněprávní předpisy. Finanční arbitr tedy pro účely tohoto řízení považuje Navrhovatele za spotřebitele.

Finanční arbitr z obchodního rejstříku zjistil, že Instituce je pojišťovnou, která jako zahraniční právnická osoba – pojišťovna jedná na území České republiky prostřednictvím pobočky, a může být tedy pojistitelem i ve vztahu k Navrhovateli.

Podle zápisu v obchodním rejstříku jednala Instituce v době uzavření Pojistné smlouvy na území České republiky jako ING Životní pojišťovna N.V.. prostřednictvím pobočky ING Životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku, IČO 40763587, se sídlem Praha 5 - Smíchov, Nádražní 344/25, PSČ 15000 (dále jen „Pobočka“).

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí z Pojistné smlouvy je finanční arbitr příslušný, protože se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při distribuci životního pojištění ve smyslu § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českých soudů.

2. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Pojistnou smlouvu uzavřel s entitou bez právní subjektivity, resp. bez způsobilosti k právním úkonům, a považuje proto Pojistnou smlouvu za neplatnou ve smyslu § 38 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“), resp. ve znění platném a účinném v době uzavření Pojistné smlouvy.

Navrhovatel argumentuje, že v návrhu na uzavření Pojistné smlouvy včetně pojistných podmínek je jako pojistitel označena Pobočka, nikoli Instituce jako subjekt, který je na území České republiky oprávněn poskytovat pojištění (pojišťovna z jiného členského státu Evropské unie jednající na území České republiky prostřednictvím pobočky).

Navrhovatel odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu (sp. zn. 21 Cdo 1592/2013, ze dne 4. 12. 2014 a 32 Cdo 3359/2011, ze dne 26. 10. 2011) a dovozuje, že pokud Pojistnou smlouvu uzavřela Pobočka bez právní subjektivity, resp. způsobilosti k právním úkonům, je Pojistná smlouva neplatná.

Navrhovatel tvrdí, že vzhledem k definici Instituce v Pojistné smlouvě neměl žádnou pochybnost, že uzavřel Pojistnou smlouvu s českým subjektem, neboť český název pobočky obsahuje slovo pojišťovna, tedy ING Životní pojišťovna N. V. Navrhovatel namítá, že i přes definici Instituce v Pojistné smlouvě nevěděl, že uzavřel Pojistnou smlouvu s nizozemskou právnickou osobou se sídlem v Rotterdamu, jejíž obchodní firma zní Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N. V.

Navrhovatel tvrdí, že veškerá komunikace při uzavírání Pojistné smlouvy probíhala v českém jazyce, že pojistné hradil na účet vedený v České republice a že ho Podřízený pojišťovací zprostředkovatel při sjednávání Pojistné smlouvy neupozornil na skutečnost, že Institucí je ve skutečnosti jiný subjekt, který Instituce v Pojistné smlouvě neuvedla.

Navrhovatel tvrdí, že v reklamní kampani vztahující se k Pojistné smlouvě není informace o tom, že Institucí je zahraniční osoba. Navrhovatel v této souvislosti odkazuje na reklamní spot z roku 2015 uvedený Institucí na jejich webových stránkách <http://www.tvspoty.cz/nn-ing-ewan-mcgregor-si-meni-jmeno/>, kde používá pouze název ING pojišťovna.

Navrhovatel dále odkazuje na webové stránky ČAP – České asociace pojišťoven (viz <http://www.cap.cz/en/about-us/members/full-members?start=20>), kde Česká asociace pojišťoven pod záložkou „Členské pojišťovny“ uvádí jako člena pouze Pobočku, tj. NN Životní pojišťovna N. V., pobočka pro Českou republiku.

Navrhovatel se rovněž dovolává neplatnosti Pojistné smlouvy ve smyslu ustanovení § 39 starého občanského zákoníku z důvodu neurčitosti ujednání rozsahu pojistného plnění, které je podle ustanovení § 2 zákona o pojistné smlouvě podstatnou náležitostí pojistné smlouvy. Navrhovatel tvrdí, že registrace pojistné události není vázána na datum pojistné události a závisí výlučně na vůli Instituce, v důsledku čehož není možné dospět k určení rozsahu pojistného plnění.

Navrhovatel odmítá námitku promlčení, kterou v řízení před finančním arbitrem vnesla Instituce a s odkazem na relevantní judikaturu (například rozhodnutí Ústavního soudu ČR ze dne 15. 1. 1997, sp. zn. II. ÚS 309/95 nebo Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000) namítá, že Pojistná smlouva je neplatná pouze z důvodů na straně Instituce, promlčení by bylo pro Navrhovatele nepřiměřeně tvrdým postihem a námitka promlčení je vnesena subjektem, který není v dobré víře a přičí se dobrým mravům, a proto nemůže požívat právní ochranu.

Navrhovatel požaduje, aby mu Instituce vrátila bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy odpovídající rozdílu mezi zaplaceným pojistným a vyplaceným mimořádným

výběrem a odkupným, protože Instituce neposkytla Navrhovateli z neplatné Pojistné smlouvy po dobu jejího trvání žádnou pojistnou ochranu.

3. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Pojistnou smlouvu.

Instituce namítá, že Navrhovatel zakládá své tvrzení ohledně neplatnosti Pojistné smlouvy na vadách, které mu musely být zřejmé již v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy.

Instituce se dovolává zásady *pacta sunt servanda*, ke které se hlásí soudy vyšších instancí a která je v současné době výslovně zakotvena rovněž v novém občanském zákoníku.

Instituce odkazuje na smluvní dokumentaci a Informace zájemci, kde je vedle Pobočky uveden vždy i její zřizovatel (Instituce). Instituce dovozuje, že i kdyby tomu tak nebylo, lze tuto případnou nejasnost odstranit výkladem (Instituce odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Odo 119/2003, ze dne 20. 5. 2003).

Instituce tvrdí, že obě smluvní strany měly vůli uzavřít Pojistnou smlouvu s Institucí jako zřizovatelem Pobočky.

K užití označení ING Životní pojišťovna N.V. Instituce odkazuje na dodatek ke stanovám Instituce, který je založen ve sbírce listin v obchodním rejstříku a který Institucí v době uzavření Pojistné smlouvy opravňoval na území České republiky jednat právě pod tímto názvem. Instituce byla pod tímto názvem rovněž rejstříkovým soudem zapsána v obchodním rejstříku jako zřizovatel Pobočky.

Instituce tvrdí, že Navrhovatelem uváděný způsob upravující způsob registrace pojistné události Institucí je zcela účelový a nepřiléhající na Pojistnou smlouvu a odkazuje na čl. 2 odst. 3 zvláštních pojistných podmínek společnosti ING životní pojišťovna N.V., pobočka pro Českou republiku (dále jen „Pojišťovna“) pro životní pojištění typu B 250 Investiční životní pojištění ING Investor (dále jen „Zvláštní pojistné podmínky“), podle kterého „registrace bude provedena na základě písemného oznámení pojistné události k datu doručení oznámení“.

Instituce dovozuje, že Pojistná smlouva je platná a navrhuje, aby finanční arbitr návrh Navrhovatele v plném rozsahu zamítl. Pro případ, že by finanční arbitr dospěl ohledně platnosti Pojistné smlouvy k jinému závěru, namítá Instituce nesprávné vyčíslení bezdůvodného obohacení a promlčení práva Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení, a to jak v subjektivní, tak objektivní promlčecí době, když Navrhovatel zaplatil poslední pojistné dne 23. 10. 2014.

4. Jednání o smíru

Finanční arbitr na základě vyjádření stran sporu shledal, že smírného řešení sporu ve smyslu § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není možné dosáhnout.

5. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatřuje podklady. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení nároku Navrhovatele na vydání částky ve výši 59.957 Kč s příslušenstvím z důvodu neplatnosti Pojistné smlouvy.

5.1 Skutková zjištění

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že

- a) za okamžik uzavření Pojistné smlouvy je označen datum jejího podpisu Navrhovatelem a Institucí dne 26. 1. 2009;
- b) v Pojistné smlouvě se sjednává investiční životní pojištění pro případ smrti nebo dožití Navrhovatele, s měsíčním pojistným ve výši 3.000 Kč (a dále připojištění pro případ hospitalizace následkem úrazu s měsíčním pojistným 45 Kč), s počátkem pojištění dne 1. 2. 2009 a pojistnou dobou 22 let;
- c) s účinností od 1. 1. 2012 se Navrhovatel s pojistitelem dohodli na snížení výše pojistného na hlavní pojištění na částku 955 Kč měsíčně, s účinností od 1. 4. 2014 se Navrhovatel s pojistitelem dohodli na snížení výše pojistného na hlavní pojištění na částku 400 Kč měsíčně;
- d) v případě smrti Navrhovatele se sjednává pojistná částka ve výši 30.000 Kč nebo hodnoty podílových jednotek („hodnotu fondů“), resp. vyšší z těchto částek, a v případě dožití konce pojistné doby vyplatit Navrhovateli hodnotu podílových jednotek;
- e) v průběhu trvání Pojistné smlouvy Instituce vyplatila Navrhovateli dne 2. 12. 2011 mimořádný výběr ve výši 25.000 Kč, Pojistná smlouva byla dne 11. 11. 2014 ukončena a Instituce vyplatila Navrhovateli odkupné ve výši 51.818 Kč;
- f) Navrhovatel na pojistném zaplatil na Pojistnou smlouvu (včetně připojištění) od 26. 1. 2009 do 11. 11. 2014 celkem 136.575 Kč.

5.2 Rozhodná právní úprava

Pojistná smlouva byla uzavřena za účinnosti zákona o pojistné smlouvě a starého občanského zákoníku. Podle § 1 odst. 2 zákona o pojistné smlouvě přitom platí, že „[n]ejsou-li některá práva a povinnosti účastníků soukromého pojištění upravena tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, řídí se občanským zákoníkem“.

Podle § 3028 odst. 1 nového občanského zákoníku, který nahradil s účinností od 1. 1. 2014 starý občanský zákoník a v oblasti soukromého pojištění rovněž zákon o pojistné smlouvě, se tímto zákonem (myšleno novým občanským zákoníkem) „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“ a podle odstavce 3 platí, že se právní poměry, na které se nevztahuje odstavce druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“, řídí dosavadními právními předpisy, tedy zákonem o pojistné smlouvě a starým občanským zákoníkem.

Podle § 3036 nového občanského zákoníku platí, že se podle dosavadních právních předpisů až do svého zakončení posuzují i lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Rozhodnou právní úpravou je tedy zákon o pojistné smlouvě a starý občanský zákoník.

5.3 Rozhodná smluvní úprava

Finanční arbitr zjistil, že Pojistná smlouva se podle její části „Přílohy“ a „Obecná ujednání“ odvolává na všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění účinné od 1. 3. 2008 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a Zvláštní pojistné podmínky“, a že Navrhovatel podpisem smlouvy prohlásil, že *„byl s jejích zněním před uzavřením smlouvy seznámen“*, tuto skutečnost nijak nerozporuje, naopak se na znění Všeobecných pojistných podmínek a Zvláštních pojistných podmínek sám odvolává.

5.4 Neplatnost Pojistné smlouvy a námitka promlčení

Finanční arbitr se musí nejdříve vypořádat s námitkou promlčení nároků, kterou vznesla Instituce.

Pokud je nárok Navrhovatele uplatněný v řízení před finančním arbitrem promlčený, tedy uplynula-li promlčecí doba, aniž by Navrhovatel vůči Instituci v této době něco namítal, musí finanční arbitr námitku promlčení připustit a nárok Navrhovateli nepřiznat, a to ani kdyby byl jinak oprávněný. Pokud by finanční arbitr námitku promlčení ignoroval, vystavil by Navrhovatele soudnímu přezkumu rozhodnutí finančního arbitra a povinnosti nahradit náklady soudního řízení. Je totiž nepravděpodobné, že by se Instituce v případě, že by finanční arbitr námitku promlčení neodůvodněně odmítl, takovému rozhodnutí finančního arbitra nebránila u soudu a že by soud námitku promlčení pominul. Soudní řízení je zpoplatněno a účastník, který nebyl v řízení úspěšný, je zpravidla povinen druhé straně nahradit náklady soudního řízení (soudní poplatek, náklady právního zastoupení).

Finanční arbitr odkazuje na závěry z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2007, sp. zn. 33 Odo 896/2006, podle něhož *„[d]ovolá-li se účastník občanského soudního řízení promlčení, nemůže soud promlčené právo (nárok) přiznat; návrh na zahájení řízení v takovém případě zamítne. Jestliže je v řízení uplatněna námitka promlčení, je na soudu, aby se v souladu se zásadou hospodárnosti řízení obsaženou v § 6 o. s. ř. přednostně zabýval otázkou promlčení práva, pokud to vede rychleji a účinněji k vydání rozhodnutí ve věci samé, a nikoliv nárokem samým“*.

Zákon o pojistné smlouvě obsahoval speciální úpravu promlčení pouze ve vztahu k právu na plnění z pojištění, nikoli promlčení práva dovolat se relativní neplatnosti pojistných smluv a vydání bezdůvodného obohacení (srov. § 8 zákona o pojistné smlouvě: *„Právo na plnění z pojištění se promlčí nejpozději za 3 roky, a jedná-li se o životní pojištění (§ 54), za 10 let; promlčecí doba práva na pojistné plnění počíná běžet za 1 rok po vzniku pojistné události. To platí i v případě, kdy poškozenému vznikl přímý nárok na pojistné plnění vůči pojistiteli, nebo v případě, kdy pojištěný žádá na pojistiteli úhradu částky, kterou poskytl poškozenému jako náhradu škody, za kterou poškozenému odpovídá.“*).

Obecnou právní úpravu promlčení práv upravoval starý občanský zákoník, který se proto použije i při rozhodování tohoto sporu.

Podle § 100 odst. 1 starého občanského zákoníku platí, že *„[p]rávo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v době v tomto zákoně stanovené (§ 101 až 110). K promlčení soud přihlídně jen k námitce dlužníka. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze promlčené právo věřiteli přiznat“*. Dále platí, že se *„[p]romlčují ... všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického. Tím není dotčeno ustanovení § 105. Zástavní práva se nepromlčují dříve než zajištěná pohledávka. Nepromlčují se rovněž práva z vkladů na vkladních knížkách nebo na*

jiných formách vkladů a běžných účtech, pokud vkladový vztah trvá“ (srov. § 100 odst. 2 a 3 starého občanského zákoníku).

Podle § 122 odst. 2 starého občanského zákoníku platí, že „[k]onec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, případně konec lhůty na jeho poslední den“.

Podle § 122 odst. 2 starého občanského zákoníku platí, že „[k]onec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, případně konec lhůty na jeho poslední den“.

Absolutní neplatnost způsobuje, že se na smlouvu hledí jako by nebyla uzavřena, resp. „působí ze zákona (ex lege) a od počátku (ex tunc), takže subjektivní občanská práva a občanskoprávní povinnosti z takového právního úkonu vůbec nevzniknou, přičemž není rozhodné, zda účastníci smlouvy o důvodu její neplatnosti věděli“ (srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 30 Cdo 4635/2007).

Podle § 451 odst. 2 starého občanského zákoníku je bezdůvodným obohacením majetkový prospěch získaný mimo jiné plněním z neplatného právního úkonu. Podle § 457 starého občanského zákoníku platí, že „[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal“.

Podle § 107 odst. 1 starého občanského zákoníku platí, že „[p]rávo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil“; jedná se o tzv. subjektivní dobu, neboť její běh je závislý na vědomosti dotčené osoby o tom, že se na její úkor jiný obohatil. Podle § 107 odst. 2 starého občanského zákoníku platí, že „[n]ejpozději se právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky, a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení, za deset let ode dne, kdy k němu došlo“; v tomto případě se jedná o tzv. objektivní dobu, která není závislá na vědomosti dotčené osoby o bezdůvodném obohacení. K účelu zákonné úpravy dvou promlčecích dob srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 28 Cdo 161/2012.

V případě práva na vydání bezdůvodného obohacení by musel Navrhovatel svůj nárok uplatnit v promlčecí době u soudu nebo finančního arbitra (srov. § 112 věta první starého občanského zákoníku, že „[u]platní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje nebo je-li ohledně jeho práva zahájena mediace podle zákona o mediaci, promlčecí doba neběží od tohoto uplatnění po dobu řízení nebo od tohoto zahájení po dobu mediace“ a § 8 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi, podle něhož „[p]odání návrhu má na promlčení a prekluzi tytéž právní účinky, jako kdyby byla v téže věci podána žaloba u soudů“).

V případě bezdůvodného obohacení platí, že promlčení práva nastane, uplyne-li i jen jedna z promlčecích dob (srov. například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009 a ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014).

Finanční arbitr rovněž musí považovat každou jednotlivou platbu pojistného za samostatný nárok, u kterého běží promlčecí doba samostatně, a to s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 33 Cdo 466/2014, podle kterého platí, že „[p]ři postupném pokračujícím získávání majetkového prospěchu (hodnot) se z hlediska promlčení považují za samostatné nároky na vydání plnění z bezdůvodného obohacení nároky, které vznikly ze samostatných oddělitelných případů bezdůvodného obohacení, i když jde o stejné subjekty a stejné skutkové podstaty bezdůvodného obohacení. K uplatnění každého takového práva na plnění z bezdůvodného obohacení začínají běžet objektivní i subjektivní promlčecí doby zvlášť“.

Z předložených podkladů finanční arbitr zjistil, že Instituce přijala poslední platbu běžného pojistného, která by mohla na úkor Navrhovatele představovat bezdůvodné obohacení Instituce z Pojistné smlouvy, dne 29. 10. 2014. Navrhovatel však zahájil řízení před finančním arbitrem až dne 5. 1. 2018, tj. v době, kdy tříletá objektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení již uplynula (29. 10. 2017).

Jelikož marně uplynula objektivní promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení, finanční arbitr se již z důvodu procesní ekonomie dále nezabýval subjektivní promlčecí dobou pro uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení.

Pokud se jedná o argumentaci Navrhovatele, že Instituce vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy, finanční arbitr připomíná, že vznést námitku promlčení, která přispívá právní jistotě, je právem každého účastníka smluvního vztahu. Finanční arbitr odkazuje na závěry Ústavního soudu v usnesení ze dne 4. 7. 2002, sp. zn. III. ÚS 21/02, že *„[ú]čelem promlčení je jednak stimulovat subjekty k včasnému vykonání subjektivních občanských práv (pohledávek), jednak čelit tomu, aby dlužníci nebyli ohledně svých povinností vystaveni po časově neurčité době donucujícímu zákroku (tzv. vynutitelnosti) ze strany soudů. Tím institut promlčení v souladu s požadavkem právní jistoty brání existenci dlouhotrvajících občanských subjektivních práv a jim odpovídajících povinností, které jsou – zejména pokud jde o jejich dokazování po uplynutí delší doby – vždy spjaty s určitou sporností. Lze tedy říci, že povinnému subjektu je poskytnuta námitka promlčení jako účinná možnost ochrany před výše uvedenými negativními dopady dlouhotrvajících občanských subjektivních práv. Je pak na úvaze tohoto povinného subjektu, zda námitku promlčení uplatní či nikoliv. Současně je třeba připomenout, že občanský zákoník zdůrazňuje i vlastní přičinění subjektů pro ochranu svých práv a požaduje, aby především ony samy sledovaly svá subjektivní práva a činily takové kroky, aby nedocházelo k jejich ohrožování a poškozování. Ústavní soud současně považuje za nezbytné zdůraznit, že institut promlčení patří k těm zásadním a závažným institutům občanského práva hmotného, ale i právního řádu jako celku, že nelze do jeho výkladu zasahovat ať již extenzivně, či restriktivně aplikací dalších obecných institutů právního řádu, tj. i aplikací obecných zásad“.*

V souvislosti s § 3 odst. 1 starého občanského zákoníku (*„Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy“*) Nevyšší soud v rozhodnutí ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. 21 Cdo 85/2010, mj. vyslovil, že je možné posoudit uplatnění námitky promlčení jako rozporné s dobrými mravy, ale *„jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marně uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo dosud neuplatnil. Tyto okolnosti by pak musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení“.*

V tomto případě se Navrhovatel nedomáhal svých práv před marným uplynutím promlčecí doby, ačkoliv měl po několik let dostatek informací k podání žaloby k soudu, případně návrhu k finančnímu arbitrovi. Finanční arbitr ze shromážděných podkladů nezjistil, že by k promlčení uplatněného nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení došlo výlučně vinou Instituce nebo že by námitka promlčení byla projevem zneužití práva na úkor Navrhovatele, natož pak, aby některý z těchto důvodů byl naplněn v tak výjimečné intenzitě, která by odůvodňovala odepření možnosti uplatnit námitku promlčení pro rozpor s dobrými mravy.

6. K výroku nálezu

Pokud finanční arbitr není příslušný rozhodnout o předmětu sporu, jedná se ve smyslu § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi o nepřípustný návrh, a proto finanční arbitr řízení v části týkající se připojištění podle § 14 odst. 1 písm. a) téhož zákona ve výroku I. zastavil.

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení nezjistil, že by námitka Instituce o promlčení práva Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení nebyla důvodná. V této souvislosti musel finanční arbitr odmítnout i námitku Navrhovatele, že by Instituce vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy. Marné uplynutí promlčecí doby práv uplatněných v souvislosti s bezdůvodným obohacením Instituce si Navrhovatel zavinil vlastní nečinností. Na základě těchto skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto nálezu.

Poučení:

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 28egghh
Instituce – datová schránka zástupce vd8grny

